



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.16 K.V.Rais – Kalibův zločin
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 19. století – realistická próza konce století
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	duben 2014
Datum a místo ověření	16. 4. 2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 2.ZL
Anotace	Materiál je určen prioritně pro žáky 2. ročníků středních škol při probírání tematického celku Český literární realismus a naturalismus konce 19. stol. Je určen k procvičování učiva – práci s literárním textem a předpokládá základní znalost dobového kontextu. Doplnjuje DUM CJ. 1. 14. Žáci si procvičí teorii literatury, ale i lexikologii. Pracovní list lze použít též ve 4. ročníku v rámci opakování učiva a procvičování práce s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca na 35 min. Lze doplnit k výkladu , případně využít k opakování.



evropský
sociální
fond v ČR



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Karel Václav Rais – Kalibův zločin

VÝCHOZÍ TEXT:

Vojta šel zdlouhavěji a každou chvilku postál. Budou doma? Co dělají? Sklopýtal z vršku a blížil se k mlýnu pod borovinkou. Středem zamrzlého, sněhem posypaného rybníka se leskl tekutý pruh, jenž se vlnil přímo k náhonu. Ze mlýna zněl jednotvárný klepot a voda pod okenicí crčela...

A zase nalevo i napravo byla bílá pole, jež se ztrácela v černé dáli. Co tam? Co tam budu dělat? Dunělo Vojtovi hlavou. Jednotvárný buchot mlýnských strojů slábl – zmlkal ---

Jestli mne čekají? A při té otázce jej prochvívala mrazivá bázeň. Loudavým krokem zašel na sněhovou hladinu pole; sníh, boře se, chrupal mu pod těžkýma nohama. Hlava Vojtova opět byla tupá, jako by v ní byla rána do čela ještě duněla... Byl tak unaven, že se sotva táhl. Hrabal se dál kolem zapadaných zahrad. Ochumelené stromy stály jako duchové. Ve vsi zaštekal pes, jiní se přidali a již celá obec byla plna hafů a vytí. Vojta stál za svojí chalupou. (...)

Jsou tady --- jsou – čekají! Srdce se mu roztřáslou touhou... Rychleji přešel dvorek – opřel se o starou jabloň, vystoupiv na špičky, tělo naklonil vpřed a zíral do světnice. Chvilku se mu před očima všechno barevně mátlo.

Aj – na lavici pod oknem do návsi sedí panímáma a směje se – řehtavě se směje a oči jí svítí. Krok stačil a Vojta stál u samé stěny. Světlo petrolejovky žlutě pronikalo okenní tabulky, zrosené velikými kapkami, jež se po dolejších krajích už proměnily v bílé zmrzlé květy. Vojta pátral --- pátral ---

Na okamžik zahlédl Karlu – něco hovořila, ale ne k panímámě --- ještě někdo tam byl. „I nechod' už dnes, leda bys bláznil – počkej tady do rána, pak půjdem všickni najednou --- toť víš, že ho nedočkáme. Do Hradce můžeš zejtra odpoledne –

Komu to povídá? Kdo tam je? A mráz ho sevřel...

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Popište atmosféru výňatku. Jak se cítí Vojta při návratu domů?
- 2) Pokuste se odhadnout, co může následovat. Zjistěte závěr díla z dostupných zdrojů.
- 3) Vyhledejte v textu **nevlastní přímou řeč** – co vyjadřuje?
- 4) Vyhledejte v textu **archaismy**.
- 5) Pokuste se na textu vysvětlit pojem **gradace**.

ŘEŠENÍ:

- 1) Zima, pusto, chlad... Vojta je velmi unavený, bojí se, co ho čeká. Mráz podtrhuje to, co bude zřejmě následovat a dotváří hrozivou atmosféru.
- 2) Vojta zjistí, že jeho žena má dítě s vojákem a v okamžiku zklamání a bezvýchodnosti chce zabít vojáka, jeho žena mu však skočí před motyku, proto zabije ji a pak padne k zemi. Žena zemře a Vojta také na krvácení do mozku.
- 3) *Budou doma? Co dělají? Jsou tady --- jsou – čekají!* – vnitřní monolog postavy
- 4) **boře se** (přechodník), **unaven** (krátký tvar přídavného jména)
- 5) **gradace** – vystupňování napětí – krátké věty, pomlky, zhuštěné myšlenky, mrazivost atmosféry stupňuje napětí

Použité zdroje:

RAIS, Karel Václav. *Kalibův zločin a jiné obrazy z podhoří*. 1. vydání. Praha: Odeon, 1971. 315 s. 01-027-71

POLÁŠKOVÁ, Taťána. *Literatura: přehled středoškolského učiva*. 2. upravené vydání. Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-6-X

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.